פרק

םה א מיי׳ פיב מהלכות שביתת עשור הלכה ח סמג לאוין סט טוש"ע או"ח סי׳ תריח סעיף א:

בו ב טוש"ע שם סעיף ג: כון ג שם פעיף ד:

בחד שם סעיף א: כם ה מיי׳ פי״ד מכלי מאכלות אסוכות סלי טו ופיב מהלי שביחת עשור הלי ם סמג לאוין סט טושיע אויה סיי תריח סעיף ע:

ע ו מיי׳ פ״ב מסלכות שבת כלכה א סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סיי שכח סעיף י :

עא ז מיי שם הלי יח טושיע אויה סיי שכם סעיף ג :

עב ח מי׳ פי״ד מהנ׳ מאכלות אסורות הלי מו טושיע אויח פיי מריח סעיף ע: עג שיכל מיי שם הלייו: [ועי' תום' סנהדרין כע: ד'ה מר וחום' שכועות מה. ד"ה ולמר וחום" חולין עו: ד"ה מר וחום׳ כתוכות פד: ד"ה והוא ודף לו. ד"ה חלמנה]

מדקתני סיפא אם אין שם בקיאין מאכילין אוחו ע"פ עלמו מכלל דרישא דאמר לריך.והכי קאמר כל כמה דמלינו לאהדורי אבקיאין מהדרינן ולא סמכי' אחולה גופיה אלא היכא דליכא בקיאין כלל וכ"ש היכא דרופא בקי אומר אינו לריך וחולה אומר

בר רב אשי אמר כל היכא דאמר לריך אני. פלוגתא דרבוותא הוא אי הלכתא כמר בר רב אשי אי לא בסדר תנאים ואמוראים כתב הלכתא כמר בר רב אשי בכולי הש"ס לבר ממיפך שבועה ואודיתא מיפך שבועה בפרק שבועת הדיינין (שכועות דף מת.) ואודיתא בסוף פרק זה בורר (סנהדרין דף כמ:) ור"ח כתב דהלכתא כוותיה בכוליה הש"ם בר ממיפך שבועה וחיוורי חוורי גבי לומת הגידין שילהי פרק בהמה המקשה (חולין דף כו:) וסימניך הפך לבן ורב האי ורבינו ברשום זל"ל פסקו הלכתא כוותיה

במיפך שבועה ואודיתא ובכולי (*בר :*הש"ם לה

לריך דלא סמכינן עליה להכחיש הבקי: דר' ינאי בתרוייהו: סכם במאימהלים°זורו רשעים מרחם נפק מינה שבתאי אצר פירי: חולה מאכילין אותו על פי בקיאין: אמר ר' ינאי חולה אומר צריך ורופא אומר משני אינו צריך שומעין לחולה מ"ם °לב יודע מרת נפשו פשימא מהו דתימא רופא קים ליה מפי

קמ"ל "רופא אומר צריך וחולה אומר אינו צריך שומעין לרופא מ"ם תונבא הוא דנקים ליה תנן חולה מאכילין אותו ע״פ בקיאין ע״פ בקיאין אין ע"פ עצמו לא ע"פ בקיאין אין על פי בקי אחד לא הכא במאי עסקינן דאמר לא צריכנא וליספו ליה ע"פ בקי לא צריכא יראיכא אחרינא בהדיה דאמר לא צריך מאכילין אותו ע"פ בקיאין פשימא ספקנפשות הוא *וספק נפשות להקל לא צריכא ראיכא תרי אחריני בהדיה דאמרי לא צריך ואע"ג דאמר *רב ספרא תרי כמאה ומאה כתרי ה"מ

לענין עדות אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן *) וה"מ לענין אומדנא דממונא 'אבל הכא ספק נפשות הוא והא מדקתני סיפא ואם אין שם בקיאין מאכיליז אותו על פי עצמו מכלל דרישא ראמר צריך חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאין תרי אלא חר דאמר לא צריך מאכילין אותו על פי עצמו מר בר רב אשי אמר יכל היכא צריך לרידיה שמעינן מאה האמר אבי אני אני ארידיה שמעינן שנאמר לב יודע מרת נפשו תנן אם אין שם בקיאין מאכילין אותו ע״פ עצמו מעמא דליכא בקיאין הא איכא בקיאין לא ה"ק בר"א דאמר לא צריך אני אבל אמר צריך אני אין שם בקיאין כלל מאכילין אותו ע״פ עצמו שנאמר לב יודע מרת נפשו: בותני ימי שאחזו בולמום מאכילין אותו אפי׳ דברים ממאים עד שיאורו עיניו מי שנשכו כלב שומה אין מאכילין אותו מחצר כבר שלו ור' מתיא בן חרש מתיר ועוד אמר ר' מתיא בן חרש החושש בגרונו ממילין לו סם בחוך פיו בשבח 'מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת *ימי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק כותי ספק ישראל מפקחין עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין ואם מת יניחוהו: גמ" ת"ר *מניין היו יודעין שהאירו עיניו משיבחין בין מוב לרע אמר אביי ובמעמא ת"ר *מי שאחזו בולמוס "מאכילין אותו הקל הקל "מבל ונבילה מאכילין אותו נבילה 'מבל ושביעית שביעית מבל ותרומה תנאי היא דתניא ימאכילין אותו מבל ואין מאכילין אותו תרומה כן תימא אומר תרומה ולא מבל אמר רבה יהיכא דאפשר בחולין דכולי עלמא לא פליגי דמתקניגן ליה ומספיגן ליה כי פליגי בדלא אפשר בחולין מר סבר מבל חמור ומר סבר תרומה חמורה מר סבר מבל חמור אבל תרומה חזיא לכהן ומר סבר תרומה חמורה אבל מבל אפשר לתקוניה

זורו רשעים מרחם . נעשו זרים ונתנכרו לאביהם שבשמים: אלר **פירי .** להפקיט שערים ותניא (ב"ב דף 2:) אין אולרין פירות בארץ ישראל וכל דבר שהוא חיי נפש לפי שמפקיעין את השערים: מונבא . שטות אשטורדישו"ן* מחמת חוליו: על פי בקיאין . תרי

ע"פ בקי לא וע"פ עלמו לא תיובתא תורה אור

טסקינן. דאמר חולה לא לריך ^{נח} ואשמועינן מתני' דשומעין לרופאין: וניספו לים על פי בקי . דהח בחחד נמי אמר ר' ינאי דשומעין לרופא: ואש"ג דאמר רב ספרא . דהא דאמור רבכן חרי כמאה ומאה כחרי לענין עדות הוא דאמור אבל לענין אומדנא בחר דעות אזליכן אשמעי' במתני' דכי אמריכן זיל בתר דעות באומדנא דממונא כגון בשומא ששמין לבעל חוב אבל באומדנא דחולה אף על גב דרובא אמרי לא לריך כיון דאיכא תרי דאמרי לריך ספק נפשות להקל: מכלל דרישם דפמר לריך . ואפ"ה קתני מתני׳ ע"פ בקיאין אין ע"פ עלמו לא : וב"ין במה דברים אמורים . דמאכילין אותו [חמורה כז: ע"פ בקיאין כלומר דבעינן בקיאין וְנשנועות מב. דאמר לא לריך ואמרי בקיאין לריך מה הכי ר"ה מאכילין אותו אבל אמר לריך אני אם מפא] אין שם בקיאין תרי דאמרי לא לריך אלא חד מאכילין אותו ע"פעלמו כר" יכאי דאמר שומעין לחולה: מר בר רב אשי אמר . הך סיפא לא תפרש הכי דמשמע דהיכא דאמר לריך אני ואיכא תרי דאמרי לא לריך לא לייתינן ליה הא לא אמרי' דהיכא דאמר לריך אני ואפי' איכא מאה דאמרי לא לריך לייתיכן ליה מאי טעמא לב יודע מרת נפשו: סכי גר' תנן אם אין שם בקיאין מאכילין אוחו על פי עלמו מעמא דליכא בקיאין כא איכא בקיאין לא ככי קאמר במה דברים אמורים דאמר לא נריך אבל אמר נריך אני אין שם [מוספ׳ פ׳ד] בקיאין כלל מאכילין אוסו וכו׳ . אין [30] שם בקיאין כלומר אין בקיאותן כלום: מתני מי שמחוו בולמום . חולי האוחז מחמת רעבון עיניו כהות והוא מסוכן למות וכשמראיתו חוזרת בידוע שנתרפא : כלב שומה . מפרש בגמ': אין מאכילין מחלר ככד שלו . ואע"פ שנוהגין הרופאים ברפואה זו אינה רפואה גמורה להחיר לו איסור *בהמה טמאה על כך: ור' מחים בן

*) [ל"ל ה"מ וכן איתא ברי"ף והרא"ש] מרש מסיר . קסבר רפואה גמורה היא : בבן׳ אמר אביי ובשעמה . משיודע להבחין בין טעם חבשיל יפה לטעם חבשיל רע : מסכילין מוסו סקל סקל . אם אין לנו דברים מוחרים כדי לרכו ויש לפנינו מיני איסורין מאכילין אוחו הקל הקל שבהם: שבל ושבישים מאכילין אומו שבישים . לאחר זמן הביעור שהטבל במיחה בידי שמים והשביעית בעשה : בדאפשר בחולין . שיש די בחולין של טבל זה להאכילו לאחר שחינטל חרומתו: דכולי שלמה לה פליני דמחקנינן לים ומספינן לים . חולין ואין מאכילין אוחו לא טבל ולא חרומה: כי פליני דלם אפשר בחולין. אלא אם כן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומחו להאכילו תרומה לעלמה חילה אימר איני צרי וחולין לעצמן ובן חימא אומר מוטב שיפרישו חרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: מר סבר שבל חמור . וחולין לעלמן ובן חימה חומר מוטב שיפרישו שרומתו ויחטיטישו כל נותו משלמו לכל לפשר במתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם : בששות להקל. תנן שאפי׳ לכהנים אינו ראוי: ומר סבר מרומה ממורה . שאין לה היתר אבל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם : בששות להקל. תנן שאפילין אותו

מוא תרי כמאה ומאה כתרי ה"ם לענין עדות אבל לענין אומדנא בתר דעות אולינן ה"ם לממונא אבל הכא ספק נפשות להקל. מר בר רב אשי אמר כל היכא דאמר חולה (איני) צריך אני אפי' ק' שוא חרי כמאה לחדי הים ענין אות הגל ענין אוטונה בהור דעות החלינן הים לסטונה הבל הכם לפשת לחקל. סר בר רב אשי אטר כל היכא דאטר חולה (איני) צריך אני אפיי קי שטרים אינו צרוך לחולה שומעין כדכתיבל עני ודע מכת נפשו. ומקשה ליה מטחננ" רקתני מאכלין אותו ע"ש בקיאין. מתריץ הכי קתני בר"א בדלא אטר חולה צריך אני. אבל אט אטר חולה צריך אני. אבן שט שטרים אינו משניהין לבקיאין אלא מאכילין אותו ע"ש עצמו. מ"ם (לב) יודע מרת נפשו: מי שאחזו בולמום ב"לי בולמום בלשון יון גרונו של שור. כלומר זה החולי אולי אוכל הרבה כלחוך השור מאכילין אותו מכלה הבל מאבילין אותו נכלה מבל שביעית נכלה מבל שוארי עיניו כור שיכיר בין מוב לרע. אטר אביי ובמעם". ת"ר מי שאחזו בולמום מאכילין אותו נכלה (נבלה מאבילין אותו נכלה מכל לא תרומה. בן תימא אומר תרומה ולא מכל ואוקימנא כי פליני ברלא אשר לתקוני. אבל בדאפשר לתקוני כ"ע מתקנין וספינן ליה.

. ב"ט מיח שדק וישכו המים תרגום ירושלמי ושדכו מיח ע"ש (*

תוספות ישנים

ספק נפשות להקל מהו דתימה האי דקאמר חולה אנב חונביה וכל הני דאמרי צריכין אנו דמחללין עליהן סשבם כולהו מירי דמחמת דאגת סכנה חומר כן . מ"ר - וגם נראה לי דברים ידועין בגון צמחין וכיוצא ש יש סרנה אנשים שבקיאין ככך ואין נראה דרוסא ובקי בכך בעיכן : כר בר אשי אמר כל היכא אמת ציריף אני כו'. וכווחיה קיימא לן דמא במתאה נעוד קיימא לן כווחיה בכולי חלמודא לכר ממיסך שבועחא ואודיםא כמו שכתוב בחשובת הגחונים כמו שפי' בשכועות:

חולה אמר לריך כו'. וכגון שירא להיות מסוכן דאם לא כן אין מאכילין אותו ולא דמי להיתה צריכה לנכ דרך המת מין טרי. זכשן שנה הדיע מהיק לה לה כפרק מפנין (שבת קרה:) בסומא ומשמע שחדליקין לה בכחה נגדים שנילה לזים חלקת לה אם הכר וחוקמינן לה בפרק מפנין (שבת קרה:) בסומא ומשמע שחדליקין לה בכחה אם הלקמן דאמרינן שובר דלם וחוליאו איכא נמי פקוח נפש לחינוק אבל במאכיל לחולה בעיק שיאמר או הוא א נקואין שלריך מחמת שרואה סכנה פן יכביד עליו חוליו ויש ספרים שכחוב בהן בהא מילתא דרבי ימאי סשיעא

רבינו חננאל זורו רשעים מרחם נפק

מינה שבתא אוצר פירי: ירושלמי בתחלה תוחבין לה ברומב אם שכה נפשח הרי יפה ואם לאו נותנין לה מנופו של אימור ב' עוברות באו לפני ר' מרפון שלח תרין תלמידין ואטרו להו אמרין לחדא *) ושדיך (וקריין). וקרין עלוי מבטן אמי אלי אתה. אמרין לאחריתי ולא שדיך וקרין עלוי זורו רשעים מרחם: חולה מאכילין אותו שים בקיאין. אין שם בקיאין עד שיאמר דיי א"ר ינאי חולה אמר צריך. רופא אומר אינו צריך מאכילין אותו ע"ם עצמו מ"ם לב יודע מרת נפשו. רופא אומר צריך עין מעפם

פג ו מיי׳ פכ"ו מהלי שבת הלי כא סמנ לאוין סה טוש"ע או"ה

פד ו מיי׳ סיב מהלכות שכת הליים טושיע או'ת פי׳ שכע פעיף ד:

רבינו חננאל

[כמה]. איכא [פלונתא]

באמוראין חד אמר עד

הילכו בפקוח נפשאחר

הרוב כו' הא דרב *) דאמר את הגל כו' כבר פירשנוהו **) בכבא

קמא: מי שנפלה עליו

ספק אינו שם ספק חי

ספק מת ספק כותי ספק

ישראל מפקחין עליו.

מצאוהו מת יניחוהו.

אוקימנא אפי'לר' יהודה בן לקיש דאמר שמעתי

שמצילין את המת מפני

שאם מצאו (חי) [מת

יניחהו וששופח היא:

ת"ר עד היכן בורק עד

מבורו. וי"א עד הוממו.

התחתונים . מעשה היה

ובדקו וטצאו עליונים

מתים ותחתונים חיים .

אמר רב פפא מחלוקת

כשבדה מממה לבעלה

חוממו ותד אמר מבורו . אמר שמואל לא

: ד' סעיף לד

קאמר להחיותו כדקאמר רב לעיל פירש רש"י דלשמואל אילטריך דמפרנסין עניי כוחים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום [גיטין סא.]:

מצאוהו חי מפקחיועליו להחזיר לו אבידה . אבל מחלה על מחצה לא דאמר ליה אייתי ראיה דישראל את ואחזיר לך: לריכא דנגחיה חורא דידיה הרליקה הכא מודה לתורא דידן . תימה לי דהוה מצי למימר כולהו לנזקין אם רוב ישראל ישראל דנגחיה חורא דידן בדק ומצא עליוניםמתים לא יאמר שכבר מתו לתורא דידיה מחלה על מחלה ישראל דנגחיה תורא דידיה לתורא דידן ולא משלם אלא פלגא אם רוב כותים כותי משלם נזק שלם אלא ניחא למימר

חידוש בכל חד: שלא יאמר כיון שאין אבא שאול אומר מטיבורו. חיותא בסבורו כבר מת אלא צריך לכדוק עד חוממו אבל אם בדק הקשה רבינו תם דבפרק ממעלה למפה כיון שבדק בחוממו ואין לו היותא תוב לא צריך שנאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו . מניין לפיקוח נפש שרוחה את השבת כו'. דאמר ל"ש הלא כו' ודבמואל דאמר לפקח גדול כסלעם כדמחרגמינן רשונא שליו את הגל כנר פירשנוהו וכוי . **) אולי זייל בפייק

(כערוך ערך סרד ד' איחא ולוי הסרד פי' גאון יש אומרים שהי' נקרא סרד או שהיה עושה כלי שרד כגון מטדות]

דכתוכות דף מו .

*) אולי לייל הא דרב

ולפקה הגל איט כן . אומר ר"י דהייט טעמא דאין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב משום דכתיב (ויקרא יח) וחי בהם ולא שימות בהם שלא יוכל לבוא בשום ענין לידי מיתת ישראל:

ושמואל אמר לפקח עליו את הגל כי איתמר

דשמואל ארישא איתמר אם רוב כותיים כותי

אמר שמואל "ולענין פקוח נפש אינו כן אם

רוב כותיים כותי למאי הילכתא אמר רב פפא

ילהאכילו נכלות אם רוב ישראל ישראל

למאי הילכתא להחזיר לו אבירתו מחצה על

מחצה ישראל למאי הילכתא אמר ריש לקיש

לנזקין היכי דמי אי נימא דנגחיה תורא דידן

לתורא דידיה נייתי ראיה ונשקול לא צריכא

דנגחיה תורא דידיה לתורא דידן פלגא יהיב

ליה אירך פלגא נימא ליה אייתי ראיה דלאו

ישראל אנא ושקול: מי שנפל עליו מפולת

וכו':מאי קאמר לא מיבעיא קאמר לאמיבעיא

ספק הוא שם ספק אינו שם ראי איתיה חי

הוא דמפקחין אלא אפילו ספק חי ספק מת

מפקחין ולא מיבעיא ספק חי ספק מת

דישראל אלא אפילו ספק כותי ספק ישראל

מפקחין: מצאוהו חי מפקחין: מצאוהו חי

פשימא לא צריכא האפי׳ לחיי שעה: ואם

מת יניחוהו: הא נמי פשימא לא צריכא(6) לר׳

יהודה בן לקיש דתניא *אין מצילין את המת

מפני הדליקה אמר רבי יהודה בן לקיש

ישמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה

ואפילו רבי יהודה בן לקיש לא קאמר אלא

*מתוך שאדם בהול על מתו אי לא שרית ליה

אתי לכבויי אבל הכא אי לא שרית ליה מאי

אית ליה למעבד תנו רבנן עד היכן הוא בודק

עד הוממו ויש אומרים עד לבו בדק ומצא'

עליונים מתים לא יאמר כבר מתו התחתונים

מעשה היה ומצאו עליונים מתים ותחתונים

חיים נימא הני תנאיכי הני תנאי דתניא *מהיכן

אומר ממיבורו ומשלח שרשיו אילך ואילך

אפילו תימא אבא שאול עד כאן לא קא אמר

אבא שאול התם אלא לענין יצירה דכל מידי

ממציעתיה מיתצר אכל לענין פקוח נפש

אפי׳ אבא שאול מודי דעיקר חיותא באפיה

אמר רב פפא מחלוקת מממה למעלה אבל

ממעלה לממה כיון דבדק ליה עד חוממו שוב

אינו צריך דכתיב כל אשר נשמת רוח חיים

באפיו *וכבר היה ר' ישמעאל ורבי עקיבא

להאבילן נכילות. לא הוה מלי למימר שלא להחיותו משום פב ה מיי פ'ב מהלכות אה מלי למימר שנח שימידים שבת פנכה יו שבת פנכה יו הרד דאפילו מחלה על מחלה אינו חייב לאוין סה טושע אויה בהוד ישראל אמרינן פי׳ שנש פעיף ד:

לא שנו אלא להחיותו: להחזיך לו אכידמו. הא דלא

דסבירא ליה דאפילו לפקח את הגל בשבת אין הולכין אחר הרוב כל שכן בלהחיותו ואע"ג דסבירא ליה לשמואל פ (ב"ב דף זב:) אין הולכין בממון אחר הרוב הני מילי היכא דאתי לידיה צברשות בעלים כמו מוכר שור לחבירו פונמלא ננחן אבל הכא דלא אחא לידיה ברשות בעלים אזליגן בתר ברובא *ובכתובות סוף פ"ק (דף מו:) פירש דרבוחא נקט אפילו להחזיר לו אבידה דאיכא עבירה גדולה כדאמרי׳ (סנהדרין דף עו:)המחזיר אבידה לכותי עליו הכתוב אומר למען ספות הרוה את הלמאה וגו' ואפי' הכי מחזירין היכא דאיכא רוב ישראל וכל שכן מפולת ספק הוא שם להחיותו דליכא עבירה כולי האי

המפלח (נדה דף כה.) חניא איזהו שפיר מרוקם אבא שאול אומר תחילת ברייתו מראשו ועוד הקשה דהא התם משמע דלא איירי אלא בגודל האיברים ובקוטכן כדקא מסיים עלה שתי עיניו כשני טיפין של זבוב וכו' להכי גרם ר"ת תחילת ברייתו כרשון פירוש יום שנגמר תחילת לורתו הוי כל גופו וכן פירש בערוך [ערך רשון]:

רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן נשאלה שאלה זו בפניהם מניין לפקוח ענודה: ולא מעל מוכמי. "אם במחתרת ימצא הגנב ענה ר' ישמעאל ואמר "אם במחתרת ימצא הגנב ומה זה שספק על ממון בא ספק על נפשות בא *ושפיכות דמים מממא את הארץ וגורם לשכינה שתסתלק מישראל ניתן להצילו בנפשו ק"ו לפקוח נפש יסימשרוחה את השבת נענה ר"ע ואמר °וכי יזיד איש על רעהו וגו' מעם מובחי אבל

ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי *הסדר ורבי ישמעאל בנו של

תספות ישנים מובחי ולא מעל מזבחי ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא להמית תוספות ישנים אמר רב פסח להחכילי

מני למינקט א) לענין להחיותו אי במחצה על מחלה מצוה להחיותו אבל גבי רוב ישראל לא הוה מצי

ישרסכן נקש: (כ) רש"י ד"ה ושמחל כיו דחם רוצ שרחל מצל: (ג) ד"ה חם רוצ כיו מחלה דחי מיל מרוקם א) נשנין להחיות ואי במחלה של מחלה מיל להחיום אל גני רוצ ישראל לשמי:

באון החשים רש"י היים ניו לשם בירות אל מיל עו לחיים בירות לא מיל עו לחיים בירות לא מיל עו לחיים בירות לא מיל לחיים בירות לא בירות לא בירות לא בירות לא בירות לא שורש בירות לא בירות לא בירות לא בירות בי אי לא שרית ליה אגב טירדיה ולעריה יבא לכבות. מ"ר:

ושמואל אמר לפקח עליו את הגל . קאמר דאם רוב ישראל (ב) אבל במחלה על מחלה לא וכ"ש ברוב כותים: אינו כן. דאמר אפילו ברוב כוחים מפקחין: למאי סילכתא . הוי כוחי אליבא דשמואל כיון דאמר מפקחין עליו כל שכן דמנוה להחיותו ולמאי הילכתא הוי כותי: להאכילו נכילות . עד שיגדל תורה אור

> ויקבל עליו גירות: אם רוב ישראל ישראל למאי סילכסא . הוי ישראל ברוב ישראל טפי ממחלה על מחלה (ג) אי שלא להאכילו גבילות במחלה על מחלה לא ספיכן ליה: לנוקין . שור של ישראל שנגח של כותי פטור ושור של כותי שנגח של ישראל בין תם בין מועד משלם כזק שלם ושל ישראל שנגח של ישראל תם משלם חלי נזק מועד משלם כזק שלם: אי נימא דנגחים סורם דידן לסורם דידים וקאמריכן דמחייביכן ליה לשלומי:נייפי ראים . דישראל הוא ונשקול וכל זמן שלא טבל בבית דין לשם גירות לא מליכן (ד) לישראל לחיובי לשלומי: פלגם.משלם כישראל אידך פלגא ספק הוא וזה חובעו נזק שלם כדין כותי אמר ליה אייתי ראיה דלאו ישראל אנא ושקול: מאי קאמר. כל הני ספיקי דקתני מאי אתו לאשמועינן: שמלילין אם המת . לחלר המעורבת דליכא איסור אלא טלטול : אבל ככא . כי לא שרית ליה לפקוחי מאי אית ליה למיעבד דתיהוי איסורא דאורייתא פי"ד] דנשרי הא מקמי הך: עד סיכן סוא בודק. אם דומה למת שאינו מזיז איבריו עד היכן הוא מפקח לדעת החמת: עד חועמו . ואם אין חיות בחוטמו שאינו מוליא רוח ודאי מת ויניחוהו: סכי גרסינן אמר רב פפא מחלוקת מלמעה למעלה . מחלוקת דהנך תנאי דמר אמר עד לבו ומר אמר עד חוטמו מלמטה למעלה שמולאו דרך מרגלותיו תחלה ובודה סופה מה. והולך כלפי ראשו דמר אמר בלבו יש

להכחין אם ים כו חיות שנשמחו מהליהולד נוצר מראשו שנאמר °ממעי אמי אתה דופקת שם ומר אמר עד חוטמו מל גוזי ואובור "גזי נורך והשליבי אבא שאול דזימנין דאין חיות ניכר בלבו וניכר בחוטמו: (ה) גזי נורך . וכזר הוא שער הראש: אפילו סימא אבא שאול. נמי סבירא ליה עד חוטמו: ולוי ססדר "לא פורש לי מהו: ושפיכום **דמים .** שהותר לבעל בית לשפוך דמו של זה להללת ספק נפשו עבירהיחשיקהוא דבתיב °כל אשר נשמת רוח הוים באפיו חמורה היא שמטמאת את הארך כדכחיב (במדבר לה) ולא תטמא את

הארץ גבי פרשת רולחין: ונורם לשכינה שהסחלק . כדכתיב (שם) אשר אני שוכן בתוכה הא אם תטמאו איני שוכן וגבי רולח כתיב: מעם מובחי . אם כהן הוא שבא לעבוד

התחיל בעבודה אין מפסיק לבא משלים עבודתו: לידון אלא

מכלתא פ' כי

שנת מג:

[שנת לג.

╼� הגהות הב"ח (א) גמ' לא נרכא אלא לר'

הרכם הנה גרי ישרכם הנה גרי שלה לפאכילו וכו' של מחום נמי לא ספק: (ד) דיה נייתי נ' לשם גידות לא מינן לחיובים לישראל לשלוחי: (ב) דייה גני מוך ודיים אשילו חימא ליל קודם דיים כי גרסין: בליון הש"ם רשיר ידי לווי הפרר. לא סורש לי. עי דכרים כה: כדסין: דים מאט ליה וש"ע: שם דיים ולא מעל מזכחי אם התחיל בעבודה. עי' ברשיי מכוח יד. דים עשה יואר וו'יע: שם דיים ולא מעל מזכחי אם התחיל בעבודה. עי' ברשיי מכוח יד. דים עשה יואר וו'יע:

פירכא בר מדשמואל דלית ליה פירכא| דר' ישמעאל דילמא כדרבא *דאמר

רבא מאי מעמא דמחתרת חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו והאי

מידע ידע דקאי לאפיה ואמר אי קאי לאפאי קטילנא ליה והתורה אמרה בא

להרגך השכם להרגו ואשכחן ודאי ספק מנלן דר' עקיבא נמי דילמא כדאביי

דאמר אביי *מסרינן ליה זוגא דרבנן לידע אם (6) ממש בדבריו ואשכחן

ודאי ספק מנא לן וכולהו אשכחן ודאי ספק מנא לן ודשמואל (נ) ודאי לית ליה

פירכא אמר רבינא ואיתימא רב נחמן בר יצחק *מבא חדא פלפלתא חרופא

ממלא צנא דקרי: בתני חשאת ואשם ודאי מכפרין "מיתה ויוה"ב מכפרין עם

התשובה תשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה ועל לא תעשה ועל

ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה יאחמא ויוה"כ מכפר אין יוה"כ מכפר

עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר יעבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ

ה' תמהרו עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר עבירות שבין אדם לְחבירו

אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני

אף הקב"ה מטהר את ישראל: נבן אשם וראי אין אשם תלוי לא והא כפרה

כתיבא ביה הנך מכפרי כפרה גמורה אשם תלוי אינו מכפר כפרה גמורה אי

נמי הנך אין אחר מכפר כפרתן אשם תלוי אחר מכפר כפרתן דתנן *יחייבי 🤋

חמאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יוה"כ חייבין אשמות תלוין פמורין: מיתה

ויוה"כ מכפרין עם התשובה: עם התשובה אין בפני עצמן לא נימא דלא כרבי

דתניא *) רבי אומר על כל עביוות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה

תשובה יום הכפורים מכפר חוץ(*מפורק עול)ומגלה פנים בתורה ומיפר ברית

בשר שאם עשה תשובה יוה"כ מכפר ואם לא עשה תשובה אין יוה"כ מכפר

אפילו תימא רבי תשובה בעיא יוה"כ יוה"כ לא בעיא תשובה: תשובה מכפרת

על עבירות קלות על עשה ועל לא תעשה : השתא על לא תעשה מכפרת על

עשה מיבעיא אמר רב יהודה הכי קאמר על עשה ועל לא תעשה שניתק

לב התשובה אין בפני עלמה לא נימא דלא כרבי. חימה לי דהוה

שבתורה אבל בלא תשובה יש עבירות שאינן מכפרות עליהן כגון

מלי לשנויי מיתה ויוה"כ מכפרות עם התשובה על כל עבירות

פה א מיי׳ פ״ח מהלכות משונה הלכה ג :

פובנ מיי שם פיד כלכה א :

הלכה ע :

םרו ו מיי׳ פ"ג מהלכות שגנות כלכה ע : (ועי' תוס' שכועות יג. ד"ה בעומד]

פורק עול ומגלה פנים ומיפר בריח ויש לומר דשפיר טפי משני אי פו ד ה מיי׳ שם פ׳כ כמי י״ל דומיא דסיפא דקתני ועל החמורות הוא תולה עד שיבא יוה"כ ויכפר דההיא בכל עבירה איירי דאינה מכפרת בלא יוה"כ ה"ג רישא": דויך מפורק עול. בסוף פ"ק דשבועות (דף יג.) נפקא ליה מקרא כי דבר ה' בזה זה הפורק עול ומגלה פנים בחורה ואח מצוחו הפר זה המפר ברית בשר הכרת תכרת הכרת לפני יום הכפורים תכרת לאחר יוה"כ יכול אפילו עשה תשובה ת"ל עונה בה לא אמרתי

אלא בזמן שעונה בה והקשה הרב רבי יעקב מאורליינ"ש זל"ל

אמאי

[ניצאש חשובה חולה] החמורות *הוא תולה עד שיבא יוה"כ ויכפר יהאומר אחמא ואשוב אחמא

[ניל את זו דרשוכן חיי כמשנה שבמשניות]

ני' ירושלמי ומי

במשניות ליתי ועי תי"ט] בירמיה י"ד כתוב כלה כתוב מלת כי כמו שהוא לפנינו וכ"ה בירושלמי וברי"ף ובע"י

ן בשאלחות פרש' הברכה סימן קסו איתא מהלועג על הבירו

[בגושועם מוספסים] לעשה ועל לא תעשה גמור לא ורמינהו *אלו הן קלות עשה ולא תעשה

אסיקנא כשמואל דאמר

אשר עשה החורה מדי להקות נפש שהיא אחד מאבריו כו'. פ' מצאנו שהמל התינוק מצילו מן המיתה. מאליעזר בנו של משה רבינו שנא' ויהי בדרך במלון ויפנשהו ה' ויבקש המיתו. ויבקש המיתו לתינוק מפני שנא' ויהי בדרך במלון ויפנשהו ה' ויבקש המיתו לתינוק מפני שנא שנת צלה אמו ולכיון שהרגישה מלה אותו וקראתו חתן דמים. והצילו מן המיתה שנא' וירף מפנו. פ'' וירף חולי המות מאתו מן התינוק. או אמרה חתן דמים אתה לי בדמי המילה *ואמרינן תו למולו יאפרי בשבת כדי לפרותו כן המיתה וכתיב וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה מלמד שהקפן נתפש בעון האב והגדול בעון עצמו ושניהם בחיוב מיתה. זה מעם של ר' אלעזר בן עוריה: כותני אשם ורא מכפרין אבל אשם תלוי אע"ל דכתיבא ביה כפרה אינו מכפר כפרה גמורה דלכי מתידע ליה בעי איתויי קרבן אחר. אי גמי כדתנן חייבי המאות ואאין שעבר עליהן יוה"כ הייבין. חייבי אשמת תלוין פסורין . מיתה ויוה"כ מכפרין עם התשובה מתניתא דלא כרבי דתניא רבי אומר כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יוה"כ מכפר חוץ מפורק עול והמגלה פנים בתורה והמפר בריתו של אאע"ה שאם עשה תשובה יוה"כ מכפר. ואם לא אין יוה"כ מכפר. ושנינן אפי" הימא רבי הכי קתני תשובה צריכא יוה"כ. אבל יוה"כ מכפר אפי" כלא תשובה. כדתנן תשובה מכפרת על עבירות

*) [לקמן פז:] שבועות יג. כריתות ז.

*) נכאה דל"ל מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת ומה מילה שהוא אחד מאבריו וכו'

תוספות

תשובה נשיא יום הכסורים יום הכסורים לא בעי חשובה. ואם חאמר הכא משמע דיום הכסורים עיקר ואפילו הכי קאמר עם חשובה וקשה מכאן על מה שרעיל בכיעי עיקר לומר דמלמוד חורה עסל לגבי דרך ארץ הרץ מדקביו (כאמות פ"צ מייצ) יפה חלמוד חורה עם דרך ארץ אלמא דרך ארץ עיקר כדייקיין ביצמות פעק החולן (דף למי) גבי שומרה ביש שכלו לה ביסים דרובי הול מל עיקר וחייר. בככםי מלוג מדקבי ולאקר יורשי באל ביש מיור ביי בלא מלמא יורשי האב עיקר ואילו הכא קאמר עם החשובה אע"ם שאים עיקר אף וחייל דהכי קאמר עם החשובה אע"ם שאים ביור והייר וחייר ואינו של וומר שליין שניים אל מלמא יורשי האב ביין וחייר ואינו אל ומר שליין שניים לא מני משום מיור של ביין וחייר ואינו של וומר של הדוו וומר הדוו וומר של הדוו ומר של הדוו מרשים הדוו ומרש הדוו מרשים הדוו מרשים הדוו מרשים הדוו ומר של הדוו מרשים הדוו הדוו מרשים הדוו מרשים הדוו מרשים הדוו מרשים הדוו מרשים הדוו דמשוכה שיקר גבי מיתה ועוד יש לותר דלרבי נמי לריך חשוכה לכסרה גמורה אנ"ג דמהני יום הכסורים למעט מכרת מית כסרה גמורה כלא חשובה ליכא דאל"כ למה חרב הבית בשביל עונותינו כיון שיום הכסורים מספר חוץ מג' דברים דפורק עול וכו' ועוד מקשי על פירוש ר"ח מדכתיב רחה חיים עם חשה וגו' וחיים עיקר דחיים דקרא הא דרשינן ליה בפרק קמא דקדושין (דף ל:) שאין זה אלה אומנות והכי קאמר כשם שחייב להשיאו

מכל לסחיום. כגון שיודע ללמד זכוח על אדם שנדון בב"ד ליהרג: ועבודם . חמורה שדוחה את השבת מפסיקה להגלת נפש: ומם מילם . שהיא תיקון אחד מאיבריו של אדם דוחה את השבת לפי שחייבין עליה כרת לחחר זמן כך שנויה בתוספתה דשבת:(ג)יכול לכל. אפי׳ תורה אור לפיקוח נפש: ושמרו בני ישרפל פם

אבל להחיות אפילו מעל מובחי ומה זה סשבת. כדי לעשות שבתות חחרות יזהרו בשבת זו בקיום שמירת שבתות שספקיש ממש בדבריו ספק אין ממש בדבריו הרבה: אין אדם מעמיד את עלמו ועבודה דוחה שבת קל וחומר לפקוח נפש מלהליל את ממוכו מיד גכב והאי שרוחה את השבת נענה רבי אלעזר ואמר גנב דאתי במחתרת מידע ידע דקאי ומה *מילה שהיא אחד ממאתים וארבעים בעל הבית באפיה ואדעתא דהכי שנת קלנ. ושמונה איברים שבאדם דוחה את השבת אתא דמימר אמר כי קאי לאפאי קל וחומר לכל גופו שדוחה את השבת רבי קטילכא ליה ואין זה ספק נפשות אלא ^{לא} אחרי שבא להורגך השכם להורגו:

יוםי בר' יהודה אומר "את שבתותי תשמורו שמוחודת נפשות והחורה חמרה לו כחן יכול לכל ת"ל *אך חלק רבי יונתן בן יוסף אומר °כי קורש היא לכם היא מסורה בירכם שם לאמר אניי. נסגהדרין (דף מנ.) על ושיו ולא אתם מסורים בידה ר' שמעון בן מנסיא

אומר °ושמרו בני ישראל את השבת *אמרה יס תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה א"ר יהודה אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא דידי

שיהא ממש בדבריו והויכן בה מכא ידעי ואמר אביי מסריכן ליה זוגא

היולא ליסקל ואמר יש לי זכות ללמד

על עלמי דקתני התם מחזירין אותו

אפילו ארבע וחמש פעמים ובלבד [שנת קנא:]

שמעו אלו אס יש ממש בדבריו אם לאו והכי כמי גבי כהן העובד איכא למימר נמי דהכי עבדי ליה: ואשכחן. מהכא דאודאי פיקוח נפש מחללין אבל ספק לא שמעינן מינה וכולהו נמי כגון אך חלק איכא למימר דודאי פיקוח נפש קא ממעט ולא ספק וכן ולא אתם מסורין בידה למות (ד) ודאי וכן

חלל עליו כדי שישמור ודאי שבחות הרבה: דשמואל לים לים פירכא . אשר יעשה האדם המלות שיחיה בהם (א) גמ' זוגא דרבנן לידע אם ודאי ולא שיבא בעשייתה לידי ספק מכפר עד שירצה את חבירו *דרש ר' אלעזר בן עזריה "מכל חמאתיכם לפני [פַּ מיתה אלמא מחללין על הספק: בדבריו:(ב)שם

מים מהורים ומהרתם ואומר °מקוה ישראל(*ה')מה מקוה משהר את הממאים ימיה לו הכא על שגגת ספק כרת ובנת' יו פריך והא ביה נמי כפרה כתיבא: לא היה מביא קרבן (ה): לבן׳ כא על שנגתו אשר שנג (ויקרא ה) באשם תלוי כתיב: אשם סלוי אינו מכפר כפרם גמורם . אלא תולה להגן עליו ויביא חטאת הכי ילפי' לה בכריתות

ה' תמהכו ולא מכפר עליהן וטעמח מפרש בכריחות המחמיכם שנין (דף כה:): חוץ מפורק עול . כופר בהקב"ה: מגלה פנים בחורה . דורש את התולה לגנאי כגון מנשה *שהיה [סנהדרין נש.]

רבינו חננאל דורש באגדות של דופי לא היה לו למשה לכתוב אלא ותמנע היתה פלגש וגו': ומיפר כרים כשר . מילה ובמסכת שבועות* יליף לה מקראי: דף יבי

עדיפא מדירהו *°וחי בהם ולא שימות בהם אמר רבא *לכולהו אית להו יְיֻכְּילֹּרְכֹנִן שמלוין אוחו עד נית הסקילה [תגינסיוש"ן] ואם אמר יש לי ללמד זכות על עלמי סנהדרין עב. [סנהדרין מג.] מגיגה י. מגילה ז.

הגהות

הביח

tnn ti

מדם פלפלסם. גרעין חחד: וישמאל לי בותני מעלם ולשם ודלי . הם כציל ומיי מי אתם ממהרין *מי ממהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר "וורקתי עליכםימקאלחשם גזילות ומעילות ויש חשם שהות וידלי (מחק: (ג) רש"י ד"ם ומה מילה וכוי בתוספתא הפאם ואשם ודאי מכפרין . ומסתמא ^{דשנת בפ' פו} משחם ומשם ווש שבשל מתחרכע (ד) רשי דה משובה איכא שאם לא היה מתחרכע (ד) רשי דה כפרם כמיב כים . וכפר עליו הכהן למוח וכן חלל עליו כניל ותיכת ודחי נמחק:(ק) ד"ה מעאם כוי מביא קרכן מן היסורין עד שיודע לו שודאי חטא הסיד ואחיכ מה"ד מכל (דף כו:): פמורין . דיום הכפורים המחחיכם נפני

*) ואמרה תורה כניל . קלות

אשה כך חייב אביו ללמדו אומנות ואי תורם היא [כשם שחייב ללמדו חורה כך חייב ללמדו אימנות] אייכ א) הוה עיקר החיים דאין זה אלא אומנות. מ"ר. אבל לא היה נראה לה"ר אלחנן לומר כי חורה אינה עיקר דהא קאמר בחר הכי וכל חורה שאין עמה מלאכה אדרבה חידוק איסכא מבחרייהא ואמרי' נמי בסרק כיצד מברכין קפות כנת לבי רכו עודה של משום מחלים הודה לידור ביתוק היישה ומפתי ייחות החלי ביתוק המרכזן הקפות כנת לבין הקפות לביתוק המוכז ביתוק ביתוק המוכז ביתוק ביתוק המוכז ביתוק ביתוק ביתוק המוכז ביתוק ביתוק המוכז ביתוק ביתוק המוכז בי